

CHET TILLARNI O'RGANISHDA PSIXOLOGIYANING AHAMIYATI

EMU UNIVERSITY

"Ijtimoiy fanlar" kafedrasi dotsenti

Islomova X.F.

Psixologiya fakulteti 1-bosqich

PS101A guruh talabasi

Saidakbarova E'zoza

Annotatsiya: Ushbu maqolada chet tilini o'rganishda psixologiyaning qay darajada ahamiyatga ega ekanligi ko'rib chiqiladi. Muallif ularning o'zaro uzviy bog'liqligini hamda chet tilini o'rganishda motivatsiya muhim o'rin egallashi ko'rsatib o'tiladi.

Kalit so'zlar: Ingliz tili, motivatsiya, iroda kuchi, diqqat, o'quv jarayoni, ko'nikma, malaka.

Hammaga ma'lumki hozirgi kunda dunyo kundan kunga rivojlanib bormoqda. Har bir mamlakatning rivojlanishida har tomonlama mukammal ya'ni nafaqat o'z sohasini balki chet tilida bemalol suhbatlasha oladigan kadrlar muhim ahamiyat kasb etadi. Hozirgi kunda ingliz tili dunyo tillaridan biri hisoblanganligi sababli uni biluvchilar uchun katta imkoniyatlar eshigi ochilmoqda. Masalan: tobora rivojlanib borayotgan dunyoda mamlakatlar o'rtasida iqtisodiy aloqalar yo'lga qo'yilmoqda shu boisdan chet tilini biluvchilar uchun ko'plab ish o'rinlari yaratilmoqda. Ba'zida bu muammo hisoblanadi chunki odamlar o'zlariga mos ish topish uchun yoki ta'lim olish uchun ba'zan boshqa davlatlarga ko'chib o'tishiga to'g'ri keladi. Bu odamlarning chet tilini va boshqa mamlakatlarning madaniyatini o'rganishiga sabab bo'ladi. Insonlar qay bir tilni o'rganishdan qat'i nazar unga psixologiyaning o'rni juda katta ya'ni psixologiya va til o'zaro chambarchas. Adabiyotlarda ko'rsatiladiki, ko'plab mashhur olimlar pedagogikaning psixologik tomoni bilan qiziqib ta'lim jarayonini samaraliroq qilishga harakat qilganlar. Masalan: G.Maneska, X.Svit, X.Palmer psixologik nazariyalarni til o'qitish tamoyillari va yondashuvlarida qo'llashga harakat qilganlar. Ingliz tilini o'rganishning asosiy psixologik jihatlari orasiga quydagilar kiradi: til o'rganishga bo'lgan motivatsiya va qiziqish, til o'rganish qobiliyati, o'rganishda til va nutqning nisbati. Chet tilini o'rganishda motivatsiya muhim omil hisoblanadi. Boqcha yoshidagi hamda maktab yoshidagi bolalarda chet tilini o'rganishda ota-onalarning, o'qituvchilarning qo'llab quvvatlashi, ularning motivatsiyasi muhim ahamiyat kasb etadi. Chet tilini o'qitishda bir nechta samarali usullari mavjud. O'qituvchilar o'quvchilarning yoshiga mos ravishda materiallar tanlashi, turli xil ko'rgazmali qurollar tayyorlab ularning diqqatini jalb qilishi natijasida bilim olish samarasini

yanada oshiradi. Ammo, jamiyat kundan kunga rivojlanib boryotganligi sababli bundanda foydali bo'lgan metodlar va texnikadan rivojlanishi talab qilmoqda. Chet tilida muloqat qilish darajasini mukkamal va o'quvchilarga bilim berish uchun innovatsion usullar kerak. Chet tili o'qituvchisi materialni yetkazishda quyidagilarni bilishi va ulardan foydalanishi kerak degan xulosaga kelgan:

1. Umumiy psixologiya nazariyasi;
2. Rivojlanayotgan yoshning psixologiyasi;
3. Ko'pgina psixologik rivojlanish darajalarning tipologiyasi;
4. Individual xususiyat psixologiyasi.

Har bir o'qituvchi ta'lim berishining asosiy maqsadi-o'quvchining shaxsiyatini rivojlantirish, o'quvchining ko'nikma va malakasini oshirishdir. O'rganuvchi tomonidan tilning eng yaxshi o'zlashtirishning eng muhim omili-o'rgatuvchi tomonidan materialning to'g'ri tanlanganligidir ya'ni material o'rganuvchining iroda kuchini sarflab diqqatni qarata olishi kerak. O'qituvchi o'rganuvchilarning e'tiborini va qiziqishini yo'qotmaslik uchun turli xil mashqlar va treninglar o'tkazishi maqsadga muvofiq. Masalan: Ushbu treningimizda ishtirokchilar trener tomonidan juftliklarga bo'linib chiqiladi va har bir jamoaga rasm tushirilgan kartochkalar tarqatiladi. Har bir juftliklar gapirish uchun 2 minut tayyorlanadilar va bu rasmni qolganlarga tasvirlab berishi kerak. Javob berishi uchun taxminan 10-15 minut ajratiladi. Ushbu treningni o'tkazishdan asosiy maqsad o'quvchilarning o'z fikrlarini boshqalarga ifoda qila olishi, talaffuzini oshirish, ijtimoiy munosabatlarda muvaffiqiyatli bo'lish va boshqa shaxsiy rivojlanishda yordam beradigan amaliy mashg'ulotdir.

Xulosa sifatida quyidagilarni alohida ta'kidlash lozimki, psixologiya yo'nalishida tahsil olayotgan talabalar ingliz tilini o'rganishda terminologik, grammatik, psixologik va motivatsion muammolarga duch keladilar. Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun sohaga yo'naltirilgan ta'lim, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va muntazam amaliy mashg'ulotlardan foydalanish zarur. Bu esa talabalarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish va xalqaro ilmiy maydonda faol ishtirok etishlariga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Brown H. D. Principles of Language Learning and Teaching. – New York: Pearson Education, 2014.
2. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. – London: Pearson Education, 2015.

3. Richards J. C., Rodgers T. S. Approaches and Methods in Language Teaching. – Cambridge University Press, 2014.
4. Ellis R. Second Language Acquisition. – Oxford University Press, 2015.
5. Jalolov J. J. Chet til o‘qitish metodikasi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2012.
6. Bekmuratova U. E. Ingliz tilini o‘qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2018.

